

Empatyczna oś zielona

CZAS TRWANIA:

- minimum trzy jednostki lekcyjne (135 min)

POZIOM EDUKACYJNY:

- zalecane dla klas III-V szkół ponadpodstawowych

MOŻLIWOŚĆ ZREALIZOWANIA NASTĘPUJĄCYCH PUNKTÓW PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

- Kształcenie ogólne w szkole ponadpodstawowej:
 - pkt.: 1-8
- Plastyka
 - Rozdz. I. Uczestnictwo w kulturze poprzez kontakt, analizę i interpretację dzieł sztuki; dostrzeganie kontekstów powstawania dzieła, pkt. 3-6
 - Rozdz. II. Zapoznanie z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi współczesnych awangard artystycznych i sztuki lokalnego środowiska; ekspresja twórcza pojmowana w oparciu o środki wyrazu, charakterystyczne dla sztuki II poł. XX wieku, pkt. 1, 2, 4
 - Rozdz. III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji profesjonalnie zajmujących się upowszechnianiem kultury w zakresie sztuk plastycznych, ekspresja twórcza podejmowana w związku z organizacją wystaw, pkt. 5
- Geografia
 - **Poziom podstawowy, wymagania ogólne:**
 - Rozdz. II. Umiejętność i stosowanie wiedzy w praktyce, pkt. 1-3; 5-7; 10
 - Rozdz. III. Kształtowanie postaw, pkt. 1-9
 - Rozdz. I. Źródła informacji geograficznej, pkt. 1-3; 6
 - **Poziom podstawowy, wymagania szczegółowe:**
 - Rozdz. VIII. Przemiany struktur demograficznych i społecznych, pkt. 5; 13
 - Rozdz. XIII. Człowiek a środowisko geograficzne, pkt. 4; 6-10
 - **Poziom rozszerzony, wymagania ogólne:**
 - Rozdz. I. Wiedza geograficzna, pkt. 2-6
 - Rozdz. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce, pkt. 1-11
 - Rozdz. III. Kształtowanie postaw, pkt. 1-7

- **Poziom rozszerzony, wymagania szczegółowe:**
 - Rozdz. I. Metody badań geograficznych, pkt. 2; 5; 6-7
 - Rozdz. XIV. Zróżnicowanie krajobrazowe Polski, pkt. 1-4
 - Rozdz. XV. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski, pkt. 4; 6; 9
 - Rozdz. XVI. Elementy przestrzeni geograficznej, pkt. 1-2; 4; 6-8
- **Biologia**
 - **Poziom podstawowy: rozdz. XI. Różnorodność biologiczna, jej zagrożenia i ochrona, pkt. 9**
- **Chemia**
 - **Poziom podstawowy: rozdz. XXII. Elementy ochrony środowiska, pkt. 3**
- **Etyka**
 - **Wymagania szczegółowe. Rozdz. II Wybrane zagadnienia etyki szczegółowej:**
 - pkt. 1. Etyka życia osobistego, ppkt. 2; 6
 - pkt. 3. Etyka społeczna i polityczna, ppkt. 2; 5
- **Biznes i zarządzanie**
 - **Zakres podstawowy – wymagania szczegółowe**
 - Rozdz. I. Osoba przedsiębiorcza we współczesnym świecie, pkt. 2, 6, 8, 10
 - Rozdz. II. Zarządzanie projektami, pkt. 1-6
 - **Zakres rozszerzony – wymagania szczegółowe**
 - Rozdz. I. Zarządzanie projektami, pkt. 1-8, 14-17
- **Historia**
 - **Zakres rozszerzony**
 - Rozdz. LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja, pkt. 3
- **Wiedza o społeczeństwie**
 - **Cele kształcenia – wymagania ogólne**
 - Rozdz. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby, pkt. 2-3
 - **Wymagania szczegółowe:**
 - Rozdz. II. Dobro wspólne, pkt. 1, 2
 - Rozdz. VI. Społeczeństwo obywatelskie, pkt. 2

CELE LEKCJI:

- kształtowanie krytycznego namysłu nad architekturą jako dziedziną mającą bezpośredni wpływ na samopoczucie człowieka;
- zapoznanie uczniów z historią miasta i projektem Nowych Tychów;
- zapoznanie uczniów z artystycznym i architektonicznym dziedzictwem regionalnym, tj. pracami Hanny i Kazimierza Wejchertów;
- kształcenie umiejętności czytania map i planów;
- zapoznanie uczniów z pracą architekta jako zawodu etycznie i społecznie odpowiedzialnego;
- kształcenie krytycznego patrzenia na sztukę i architekturę;
- kształcenie myślenia abstrakcyjnego i przewidywania potencjalnych scenariuszy/konsekwencji;
- zapoznanie z metodami pracy zaczerpniętymi z design thinking.

FORMY I METODY PRACY:

- analiza źródeł tekstowych i rysunkowych;
- analiza planów miasta;
- pogadanka;
- praca w grupach;
- warsztat z wykorzystaniem elementów metody design thinking.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE ZAŁĄCZONE DO SCENARIUSZA:

- plan ogólny miasta Nowe Tychy autorstwa Wejchertów do wyświetlenia i omówienia;
- mapa osi zielonej Tychów autorstwa Wejchertów (zarówno część południowa, jak i północna);
- mapa współczesna terenu, gdzie miała przebiegać południowa część osi zielonej – można wyświetlić z Map Google lub Geoportalu;
- mapa zbliżenia terenu między aleją Jana Pawła II a aleją Marszałka Józefa Piłsudskiego (format minimum A3);
- karta pracy do stworzenia persony – użytkownika przestrzeni miejskiej.

POTRZEBNE MATERIAŁY I SPRZĘT:

- komputer z rzutnikiem do wyświetlania map;
- wydruki mapy współczesnej terenu (format A3);
- wydruki kart do opracowywania persony – użytkownika przestrzeni miejskiej (format A4);
- karteczki typu post-it;
- kolorowe flamastry do nanoszenia swoich pomysłów na mapę (lub inne materiały plastyczne do jej wykonania).

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA:

- albumy Hanny Adamczewskiej-Wejchert udostępnione przez Muzeum Miejskie w Tychach;
- <https://www.geoportal.gov.pl/> - współczesne mapy Tychów;
- <https://www.szkolazklasa.org.pl/materialy/desigh-thinking-edukacji/> - szersze omówienie metody design thinking;
- Podstawa programowa - <https://zpe.gov.pl/podstawa-programowa/szkola-ponadpodstawowa>
- A. Czyżewski, M. Lipok-Bierwiaczonek, *Profesor Kazimierz Wejchert. W stulecie urodzin*, Tychy 2012;
- *Tychy – dziedzictwo nowego miasta. Architektura i urbanistyka lat 1955-1989*, pod red. P. Oczko, Tychy 2017;
- K. Wejchert, *Nowe Tychy*, Tychy 1960.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

1. WSTĘP – PRZEDSTAWIENIE KONCEPCJI NOWYCH TYCHÓW AUTORSTWA WEJCHERTÓW (OK. 45 MIN.)

- Wyświetl uczestnikom kartę z albumu przedstawiającą plan ogólny miasta z 1961 roku. Omów pokrótce genezę powstania Nowych Tychów. Poniżej znajduje się ramowy plan wydarzeń, z którego możesz skorzystać.

- 13.07.1950 – uchwała Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej o budowie nowego miasta w sąsiedztwie miasteczka Tychy. Jej podjęcie wynikało z idei deglomeracji przemysłowej regionu.

Deglomeracja to proces polegający na celowym rozproszeniu firm, przemysłu, instytucji oraz ludzi skoncentrowanych w dużym mieście do mniejszych miejscowości lub obszarów podmiejskich. Ma on na celu stymulowanie równomiernego rozwoju wszystkich obszarów danej jednostki administracyjnej (województwa, gminy itp.), a co za tym idzie – poprawienie warunków bytowych mieszkank i mieszkańców zarówno miasta dużego (poprzez odpływ nadmiernej liczby ludności), jak i mniejszego. Deglomeracja zatem prowadzi do rozwoju gospodarki i infrastruktury w mniejszych ośrodkach i sprawia, że ludzie mogą mieszkać i pracować właśnie tam wzbogacając swoją działalnością te tereny zamiast skupiać całą działalność (a także wzmagać miejskie problemy: korki, zanieczyszczenia, wzrost cen mieszkań) w jednym dużym mieście.

- 4.10.1950 – prezydium rządu podejmuje decyzję o rozbudowie Tychów (docelowo 100 tys. mieszkańców, później liczbę powiększono do 130 tys.) oraz wpisuje inwestycję w plan sześcioletni (1950-1955)

UWAGA! W razie potrzeby przypomnij uczniom, czym były plany gospodarcze w powojennej Polsce i dlaczego je tworzone.

- 8.11.1950 – rozporządzenie nadające Tychom prawa miejskie od 1.01.1951 oraz włączenie w granice miasta wsi Paprocany i Wilkowyje.
- marzec 1951 – zakończenie prac nad pierwszym osiedlem nowego miasta (Osiedle A, kierownik zespołu projektowego – Tadeusz Teodorowicz-Todorowski). Jego budowa trwała do 1956 r.
- 1951 – ogłoszenie konkursu na plan ogólny miasta Tychy. Zwycięzcami zostali Kazimierz Wejchert i Hanna Adamczewska (później Wejchert) z Politechniki Warszawskiej.
- 1953-1956 – budowa pierwszego osiedla Nowych Tychów (osiedle B).
- 1953 – zatwierdzenie planu generalnego miasta. Będzie on zmieniany i uszczegółowiany w następnych latach.
- 1955 – utworzenie Miastoprojektu Nowe Tychy, gdzie przez 30 lat będą pracować Wejchertowie jako generalni projektanci miasta.

- Omów mapę przedstawiając najważniejsze elementy koncepcji Nowych Tychów i przedstaw wizję Wejchertów (możesz wykorzystać wyświetlany plan ogólny z albumu lub plan ogólny z zaznaczonymi osiedlami oraz układem północ-południe, wschód-zachód):

- Koncepcja Nowych Tychów opierała się na dwóch osiach kompozycyjnych i czworoboku głównych ulic obejmujących centrum
- Były to: oś wschód-zachód będąca osią komunikacyjną z linią kolejową oraz oś północ-południe (tzw. oś zielona) biegnąca od Parku Północnego do skraju Lasu Paprocańskiego na południu. Oś zielona

od początku miała być długim traktem spacerowym.

- *Obie osie przecinają się w centralnym punkcie śródmiejskiego czworoboku o boku 1 km i są to dzisiejsze: al. Niepodległości (północ), ul. gen. S. Grota Roweckiego i R. Dmowskiego (zachód), al. Marszałka Józefa Piłsudskiego (południe), Armii Krajowej i kard. S. Wyszyńskiego (wschód).*
- *Na przecięciu osi miał znajdować się centralny dworzec kolejowy.*

→ **Wyświetl współczesną mapę prezentującą obszar osi zielonej. Wskaż uczniom elementy, które udało się zrealizować oraz te, których brakuje (część południowa).**

- W części południowej oś zrealizowana jest jedynie fragmentarycznie (odcinek od ul. Z. Nałkowskiej do al. Marszałka J. Piłsudskiego).
- Oś czeka nadal na dokończenie. Dokończenie osi będzie tematem warsztatu, jednak zanim uczniowie rozpoczną projektowanie muszą wiedzieć przede wszystkim dla kogo budują i z jakim aktualnie terenem się mierzą.

2. TWORZENIE PERSONY – UŻYTKOWNIKA TERENU (OK. 45 MIN.)

- Podziel uczniów na grupy (maksymalnie pięcioosobowe).
- Rozdaj grupom wydruki działki w zbliżeniu (format A3) oraz karteczki post-it. Zadaniem uczniów będzie wymyślenie dla niej planu zagospodarowania przestrzennego odpowiadającego aktualnym potrzebom mieszkańców.
- **UWAGA!** Warsztat może poprzedzić wizja lokalna terenu i rozmowy z mieszkańcami najbliższej okolicy na temat ich potrzeb (w ramach pracy domowej lub jeszcze jednej godziny lekcyjnej). Wówczas ćwiczenie dotyczące osoby będzie się opierało o zebrany wywiad. Jeżeli nie, będzie to warsztat spekulacyjny, gdzie uczniowie wyobrażać sobie będą typowego użytkownika tego miejsca.

ĆWICZENIE I

- Zanim uczniowie przejdą do projektowania wyjaśnij, iż muszą najpierw zdefiniować potencjalnych użytkowników miejsca.
- Można to zrobić wykorzystując personę – pojęcie związane z metodą design thinking.
- W tej metodzie uczniowie w grupach tworzą postać typowego użytkownika opracowywanej przestrzeni z jego potrzebami i zwyczajami. Wydrukuj w formacie A4 załączoną Kartę Persony i daj uczniom czas na jej wypełnienie.
- Poproś uczniów, aby przedstawili na forum „opracowanych” mieszkańców. Podzielcie ścianę lub tablicę na tyle części ile jest person, przyczepcie do niej wypełnione karty i zaprezentujcie wyniki pracy.

ĆWICZENIE II

- Poproś uczniów, aby zastanowili się, jakie potrzeby ma ich wykreowana persona względem opracowywanego terenu. Czego jej brakuje? Z czego chciałaby korzystać? Być może czegoś jest w nadmiarze?
- Poproś uczniów, aby zapisali swoje pomysły na karteczkach post-it i przykleili pod „swoją” personą.

3. OPRACOWYWANIE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO TERENU (35 MIN.)

ĆWICZENIE I – WCIEL SIĘ W ROLĘ KONSERWATORA-INWESTORA

- Oprócz wzięcia pod uwagę potrzeb osoby – użytkownika, grupy muszą spełnić również Twoje wymagania. Wcielisz się zatem w rolę konserwatora-inwestora.
- Zwróć uwagę uczniom, że nie mogą likwidować istniejącej zabudowy oraz usuwać istniejących ciągów pieszych.
- Planowany teren musi być zgodny z pierwotnym zamysłem osi zielonej – zieleń musi być w nim dominująca, a całość być przeznaczona dla ruchu pieszego.
- Planowana zabudowa nie może być wyższa niż najwyższe budynki w obrębie planowanego terenu.
- Projekt nie może potęgować negatywnych zjawisk miejskich (wysp ciepła, chaosu przestrzennego, priorytetu dla samochodów, barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami).
- Projekt ma sprzyjać integracji społeczności.

ĆWICZENIE II

- Wiedząc już dla kogo projektują daną przestrzeń, uczniowie mogą przejść do zaprojektowania zabudowy i zieleni na wyznaczonym terenie. Mogą nanosić swoje pomysły na wydruk planu oraz rysować/szkicować na osobnych kartkach.
- **UWAGA!** Umiejętności plastyczne uczniów nie są tutaj najważniejsze!

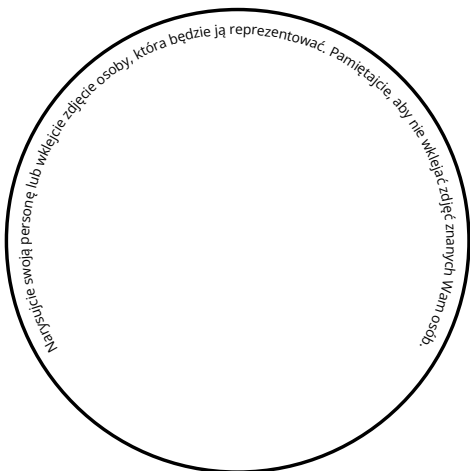
4. ZAKOŃCZENIE (10 MIN.)

- Po skończonym ćwiczeniu zaprezentujcie swoje pomysły.
- Jeżeli chcecie, możecie stworzyć wystawę pokazującą plany powstałe na warsztatach.
- Możesz jako ćwiczenie dodatkowe zaproponować uczniom sprawdzenie rzeczywistego planu miejscowego dla danego terenu i porównanie, jak różni się od ich własnego pomysłu.

PERSONA

Cytat/powiedzenie/hasło, które najlepiej określa tę osobę

Dane osoby

Imię i nazwisko

Płeć

Wiek

Wykształcenie i zawód

Rodzina

Kim jest ta osoba?

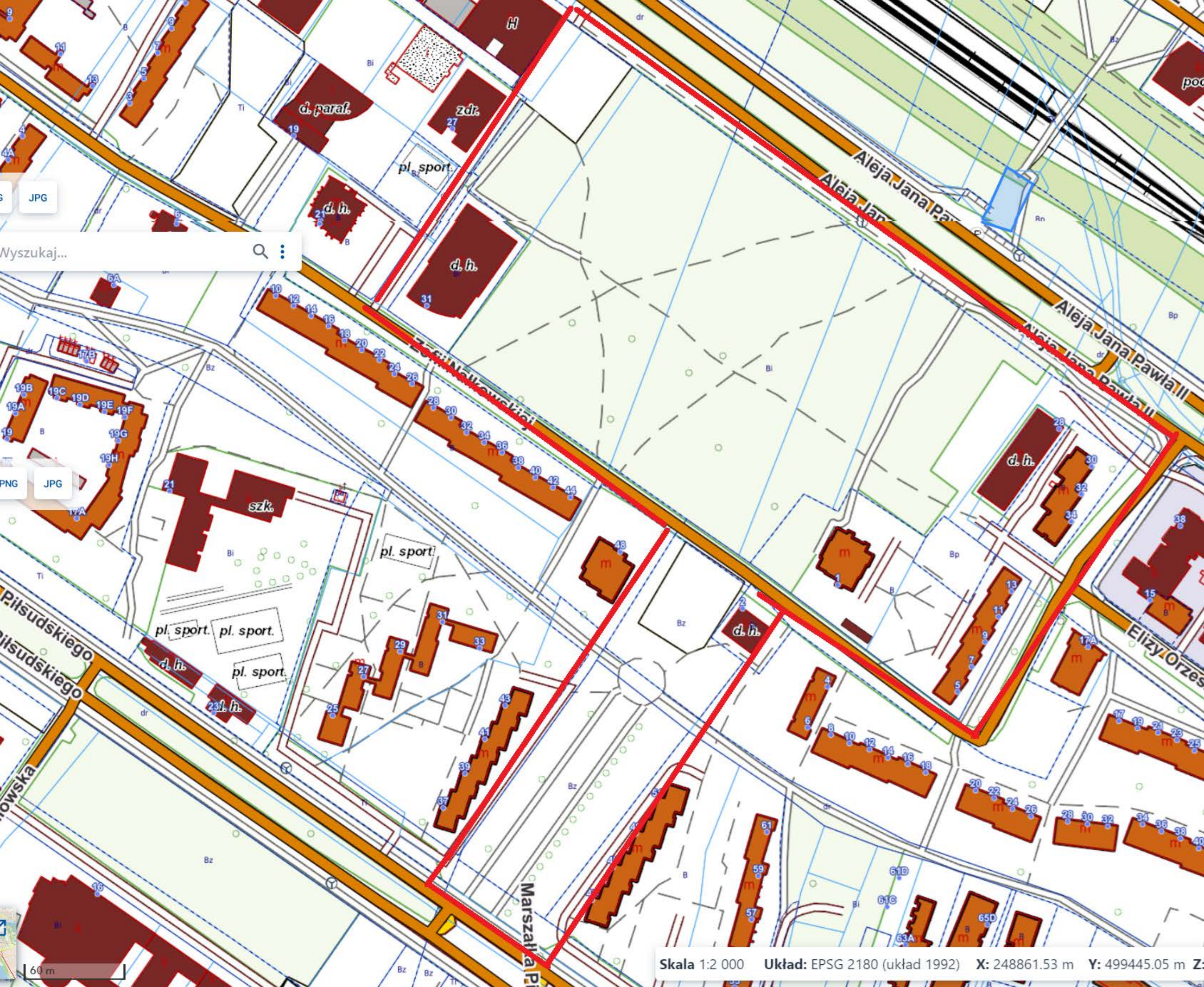
Cechy charakteru, mocne i słabe strony, co lubi (miejsca, rzeczy, ludzie), czego unika itp.

Jak żyje?

Styl życia, gdzie mieszka, uczy się, pracuje, co lubi robić, gdzie chodzić, hobby itp.

Jakie są jej cele, motywacje, myśli, uczucia?

Jaki jest jej stosunek do ludzi, miejsc? Co chce osiągnąć, co ją cieszy, co smuci, denerwuje?

Myszukaj...

JPG

Piłsudskiego

owska

Marszałka Piłsudskiego

Aleja Jana Pawła II

Elizy Orzes

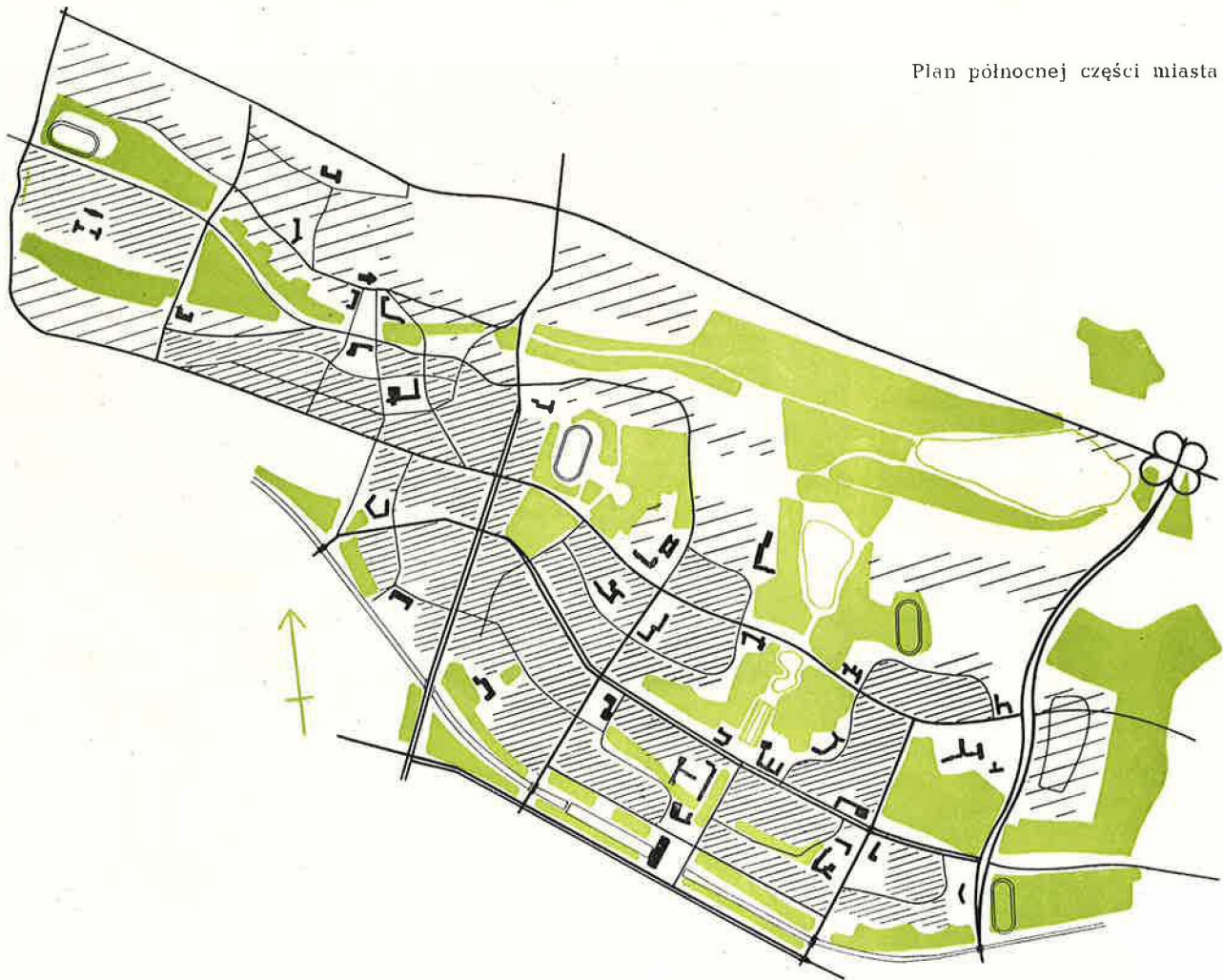
60 m

Realizacja południowej części miasta rozpocznie się po roku 1965. W nawiązaniu do części północnej również i po tej stronie średnicowej linii kolejowej znajdzie się podstawowa część właściwego centrum miasta. Będzie ono zamknięte czworobokiem głównych ulic komunikacyjno-handlowych, spinających dzielnicę północną i południową.

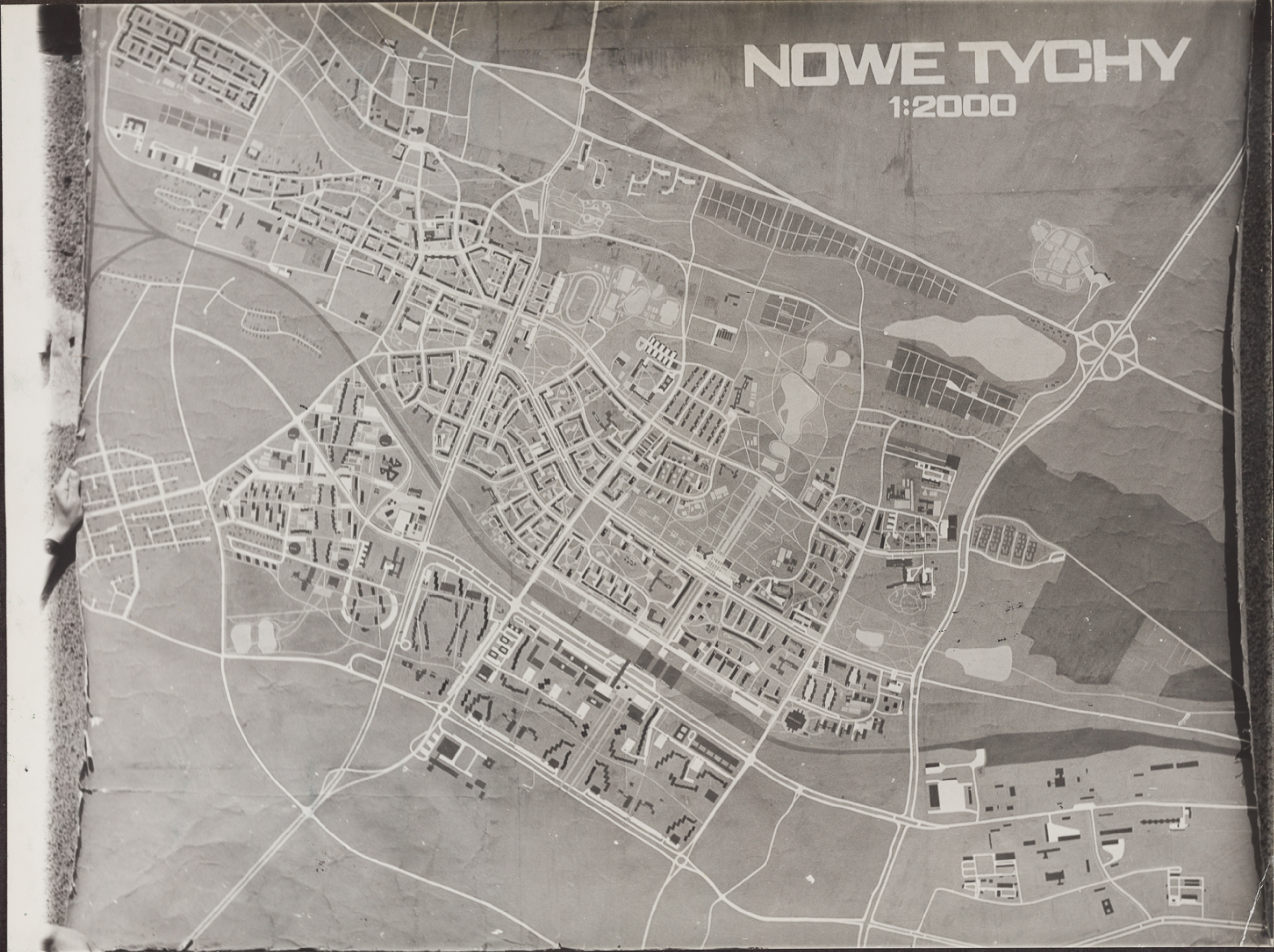
W pobliżu dworca znajdzie się wielki ośrodek handlowy (1), a dalej centrum sportowe (2). W pobliżu parku południowego powstanie zespół teatru i sal wystawowych (3). Zielona oś miasta przebiegająca z północy na południe będzie jednoczyła obie części miasta. Do parku południowego przy-

Plan północnej części miasta

NOWE TYCHY

1:2000

PLAN OGÓLNY